gemeente Staphorst

Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 30-11-21
Agendapunt:
Kenmerk: ADV/21 - 15908
Zaaknr: Z39878
Datum voorstel: 9-11-2021
Portefeuillehouder: Wethouder mr. A. Mussche
Informant: dhr. W. Boersma

Onderwerp: Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032

Voorstel

1. De regiovisie 'beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032' vast te stellen

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2022 wordt er gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat niet alleen de centrumgemeente Zwolle , maar alle gemeenten zich volledig gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling voor gemeenten en het zogeheten woonplaatsbeginsel. Daarmee wordt geregeld dat alle gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn, omdat ze daarvoor ook de middelen ontvangen. Met deze veranderingen is het de bedoeling dat inwoners met een psychische kwetsbaarheid in de toekomst beter ondersteund worden in hun eigen leefomgeving. Op 21 september 2021 heeft de raad ingestemd met de beleidsagenda om met die doelstelling lokaal aan de slag te gaan.
Al deze veranderingen hebben ook gevolgen voor de samenwerking met andere gemeenten uit de regio. In de regiovisie 'beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032' is de kijk op die samenwerking beschreven. Het Rijk en de VNG hebben in een akkoord, de zogenaamde Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) vastgelegd dat ook na 1 januari 2023 gemeenten moeten blijven samenwerken. Op 27 oktober heeft er een regionale raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden om de veranderingen toe te lichten (een opname van de bijeenkomst is beschikbaar). Met de regiovisie voldoet de regio aan wat er is afgesproken in de Norm voor Opdrachtgeverschap.

Argumenten

1.1 Regionale samenwerking is een voorwaarde voor continuïteit van zorg en een dekkend zorglandschap.
De verschuiving van regionaal naar lokaal gaat geleidelijk. De centrumgemeente blijft na 2023 verantwoordelijk voor bestaande cliënten (mensen die nu beschermd wonen vanuit de Wmo of hiervoor op de wachtlijst staan). Voor de continuïteit van zorg aan deze groep mensen is regionale afstemming belangrijk. Maar ook voor de ondersteuning aan nieuwe cliënten blijft regionale samenwerking nodig. Beschermd wonen is een intensieve vorm van ondersteuning aan een hele diverse groep mensen. Het is niet realistisch al het zorgaanbod zelf binnen de eigen gemeentegrenzen te regelen. Bijvoorbeeld vanwege schaalgrootte en verschil in specialisme (diverse doelgroep en ondersteuningsbehoefte). Ook zien we meerwaarde in het gebruik van de regionaal opgebouwde kennis en expertise, bijvoorbeeld in

de toegang en beleidsontwikkeling. Door regionale samenwerking blijft een divers, kwalitatief goed en betaalbaar zorgaanbod beschikbaar en toegankelijk voor onze inwoners.

1.2 Regionale samenwerking en een door de gemeenteraad vastgestelde regiovisie zijn verplicht vanuit het rijk.
Het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten hebben afspraken gemaakt in een zogenaamde 'Norm van Opdrachtgeverschap' (NvO). Soortgelijke afspraken kennen we ook voor de Jeugdwet. Daarin gaat het onder andere over beschikbaarheid van zorg en toegang, samenwerking binnen en buiten de regio, wijze van besturing en vertegenwoordiging. Een van de verplichtingen is ook dat elke regio voor 1 januari 2022 een regiovisie door de afzonderlijke gemeenteraden heeft laten vast stellen. Omdat er in onze regio al een stevige samenwerking tussen gemeenten was, zijn de afspraken uit de NvO in onze regio een aanvulling op bestaande afspraken en visies. De NvO geldt niet alleen voor het onderdeel beschermd wonen, maar ook voor de maatschappelijke opvang en zorg (daklozenopvang, bemoei- en verslavingszorg). Deze laatste taken worden in ieder geval tot 2026 niet gedecentraliseerd, mogelijk daarna alsnog. Regionale afstemming is echter ook bij die onderwerpen van belang.

1.3 De uitgangspunten en keuzes uit de regionale en lokale visie sluiten goed op elkaar aan.
De lokale en regionale visie liggen in het verlengde van elkaar. Gemeenschappelijke uitgangspunten zijn onder meer de beweging naar beschermd thuis, het vertrouwen in een inclusieve samenleving, de afbouw van intramurale ondersteuning en opbouw van lokale ondersteuning. De focus in de lokale visie is vooral wat we als gemeente zelf moeten besluiten en regelen. De regionale visie gaat over wat we samen met andere gemeenten doen en de overgang van taken. Er wordt een duidelijke richting beschreven over de toekomst van beschermd wonen, maar er is wel ruimte voor lokale verschillen per gemeente.

Kanttekeningen
1.1 *De decentralisatie en transformatie gaat gepaard met inhoudelijke en financiële onzekerheden.*
Er zijn nog veel onzekere factoren rondom de nieuwe taken. Eén daarvan is het beschikbare budget en de daadwerkelijke uitgaven (zie financiële paragraaf). Vanuit het woonplaatsbeginsel zijn we financieel en inhoudelijk verantwoordelijk voor beschermd wonen aan onze inwoners. En hoewel het met een verwacht aantal van in totaal 5 tot 15 cliënten per jaar niet om grote aantallen gaat, is de financiële impact wel groot. De gemiddelde kosten van beschermd wonen zijn € 55.000 per regulier traject per jaar. Een kleine toename van trajecten beschermd wonen kan daarom al forse financiële gevolgen hebben.

Keuze en effect
Met de doordecentralisatie van beschermd wonen, zal dit onderwerp een onderdeel worden van de financiële en inhoudelijke monitoring in het sociaal domein. Daarin zal zichtbaar worden in hoeverre we er in slagen de beweging te maken van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Financiën, Belastingen, risico's en beheersmaatregelen
Historisch, regionaal budget
De centrumgemeente Zwolle blijft ook na 1 januari 2023 gedurende zeven jaar een budget ontvangen. Hiermee kunnen gemeenten de continuïteit van ondersteuning aan inwoners die al voor 1 januari 2023 gebruik maken van beschermd wonen realiseren. In de afgelopen jaren hebben de regiogemeenten middels een convenant afgesproken dat zij voor beschermd wonen in financieel opzicht samen de 'trap op of af' gaan. Tekorten en overschotten worden middels een verdeelsleutel verdeeld over de regiogemeenten.

In de regio IJssel-Vecht hebben de bestuurders van de lokale gemeenten uitgesproken dat zij ook in de eerste drie jaren na de decentralisatie financieel solidair met elkaar willen zijn voor de bekostiging van huidige cliënten beschermd wonen (het historische budget). Hiermee wordt de lijn zoals die al bestaat, 'samen trap op of af' ook na 1 januari 2023 voortgezet. Na drie jaar volgt een evaluatie en een besluit over wel of niet voortzetten van de financiële solidariteit op het historisch, regionaal budget.

Objectief lokaal budget
Ingaande 1 januari 2023 ontvangt de gemeente van het Rijk een eigen budget voor nieuwe cliënten beschermd wonen of beschermd thuis. Het betreft een objectief budget, een budget dat is gebaseerd op 'objectieve data' die wat zeggen over de te verwachten toekomstige opgave van de gemeente. Op basis van indicatoren ontvangt de gemeente een budget. Het verdeelmodel is nog niet definitief vastgesteld. Meer informatie hierover is aangekondigd voor de eerste helft van 2022. Eerste uitkomsten van het model laten in de eerste jaren na 2023 tekorten zien op basis van het te verwachten aantal cliënten. Bij de bespreking over de lokale beleidsagenda "van beschermd wonen naar beschermd thuis", is besloten om de vrijgevallen middelen beschermd wonen van de afgelopen jaren deels te gebruiken voor het opvangen van deze tekorten.
Afspraken over financiële solidariteit op de objectieve budgetten kunnen ervoor zorgen dat de financiële risico's meer evenredig binnen de regio worden verdeeld. Regionaal is bestuurlijk afgesproken dat afspraken over financiële solidariteit voor het 'objectieve' budget niet eerder worden gemaakt dan dat het nieuwe financiële verdeelmodel en de bijbehorende budgetten bekend zijn. Een meer evenredige spreiding van de financiële risico's in de beginfase na decentralisatie is denkbaar als er sprake is van forse herverdeeleffecten. Anderzijds ligt het niet voor de hand om dergelijke afspraken te maken voor een langere periode. In dat geval zal de financiële 'prikkel' onvoldoende uit de verf komen om de beweging op gang te brengen van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Uitvoering
Na het vaststellen van de regiovisie maken regionale gemeenten nadere afspraken over regionale samenwerking na de doordecentralisatie op 1 januari 2023.

Communicatie
In regionaal verband informeren wij elkaar ambtelijk en bestuurlijk over de voortgang van de besluitvorming over de regionale visie.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken
1. Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 – 2032

Burgemeester en wethouders van Staphorst,

J. ten Kate , burgemeester.